

กพด.รับที่.....๙
วันที่ 26 ก.ค. 2566
เวลา 15.38 น.

สสค. (eMail)

ส่ง : กพด.

รับที่ : 57177/66

26 ก.ค. 2566 เวลา 15.34 น.

ที่ สม ๐๙๐๒/๖๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง อำนาจการควบคุมตัวผู้ต้องหาคดีอาญาเพื่อสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาข้อเสนอแนะ ที่ ๓/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับอำนาจการควบคุม
ตัวผู้ต้องหาคดีอาญา จึงได้ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง อำนาจการควบคุม
ตัวผู้ต้องหาคดีอาญาเพื่อสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒
โดยความเป็นมา สาระสำคัญ และข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ กสม. ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องซึ่งกล่าวอ้างว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการ
ตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๑ (ผู้ถูกร้อง) ทำร้ายร่างกายขณะจับกุมและควบคุมตัวในคดีอาญา โดยผู้ถูกร้อง
ในฐานะเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ.
๒๕๕๐ มาตรา ๑๑/๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๔
ควบคุมตัวผู้ร้องไว้เพื่อสืบสวนสอบสวนได้ไม่เกินสามวัน แล้วส่งตัวให้พนักงานสอบสวนตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการต่อไป เมื่อผู้ร้องถูกส่งตัวไปฝากขังที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง
เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางตรวจร่างกายก่อนรับตัวพบว่า ร่างกายของผู้ร้องมีร่องรอยการบาดเจ็บ
ซึ่ง กสม. ตรวจสอบแล้วเห็นว่า แม้จะไม่ปรากฏพยานหรือหลักฐานที่ชี้ว่าผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายผู้ร้อง แต่เมื่อ
อาการบาดเจ็บเกิดขึ้นก่อนถูกควบคุมตัวไปที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ประกอบกับการชี้แจงของผู้ถูกร้อง
ไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องมีพฤติการณ์ขัดขืนหรือหลบหนีการจับกุม จึงน่าจะเชื่อได้ว่า ผู้ร้องได้รับบาดเจ็บจากการ
ควบคุมตัวของผู้ถูกร้อง อันเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของผู้ร้อง
เกินสมควรแก่กรณี จึงเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑.๒ กสม. เห็นว่า การแก้ไขหรือป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะดังกล่าว
ขึ้นอีก จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน จึงมีมติให้จัดทำข้อเสนอแนะ
ในเรื่องนี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๒. เหตุผล...

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง อำนาจการควบคุมตัวผู้ต้องหาคดีอาญาเพื่อสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร่งด่วน

๔. สำคัญของเรื่อง

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑/๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้อำนาจกรรมการและเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมที่กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับคดีอาญาเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนได้เป็นระยะเวลาไม่เกินสามวัน โดยมีให้ถือว่าการควบคุมตัวดังกล่าวเป็นการควบคุมตัวของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กสม. เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล และไม่สอดคล้องกับสิทธิของบุคคลผู้ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวที่จะได้พบศาลโดยพลันซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชน โดยมีสาระสำคัญที่ต้องพิจารณาดังนี้

๔.๑ สิทธิของผู้ถูกจับกุมที่จะได้พบศาลโดยพลันเป็นสิทธิมนุษยชน

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๙ วรรคสาม กำหนดให้บุคคลที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญาต้องถูกนำตัวไปยังศาลโดยพลัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่มีขอบต่อผู้ถูกจับกุม และให้ศาลสามารถตรวจสอบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ถูกควบคุมในระหว่างการถูกควบคุมตัวได้ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีความเห็นว่า “โดยพลัน” หมายถึง ต้องนำตัวผู้ถูกจับไปพบศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมงนับจากเวลาที่ผู้ถูกจับกุม และหากเป็นกรณีที่ผู้ถูกจับเป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child) ได้ให้ความเห็นว่าสิทธิของเด็กที่จะพบศาลโดยพลันมีความหมายว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้จับกุมจะต้องนำตัวเด็กไปพบศาลภายในระยะเวลา ๒๔ ชั่วโมงนับแต่จับกุม

/๔.๒ สิทธิของ ...

๔.๒ สิทธิของผู้ถูกจับในคดีอาญาที่ศาลถูกขยายระยะเวลาเกินกว่า ๔๘ ชั่วโมง

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑/๖ วรรคหนึ่งให้อำนาจกรรมการและเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. รวมถึงเจ้าพนักงานอื่นซึ่งได้รับมอบหมาย สามารถควบคุมตัวผู้ต้องหา คดีอาญาที่ติดเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๓ วัน เพื่อสืบสวนสอบสวนก่อนส่งให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควบคุมตัวเพื่อสอบสวนต่อได้อีก ๔๘ ชั่วโมง ทำให้สามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ติดได้สูงสุด ๕ วัน โดยผู้ต้องหานั้นไม่ได้รับสิทธิที่จะได้พบศาลโดยพลัน ทั้งนี้ อำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ติดเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๓ วัน ใช้ในกรณีที่มีความร้ายแรงแห่งคดี ได้แก่ ผลิต ครอบครอง และจำหน่าย เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนเป็นสำคัญ แต่การให้อำนาจดังกล่าวไม่ควรจำกัดสิทธิของผู้ต้องหาที่จะต้องได้พบศาลโดยพลันภายในระยะเวลา ๔๘ ชั่วโมง

๔.๓ ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง อำนาจการควบคุมตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาเพื่อสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามหน้าที่และอำนาจต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม โดยคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๑ หากหรือกับผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อยกเลิกมาตรา ๑๑/๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยให้ใช้วิธีสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากมีความจำเป็นที่จะต้องสอบสวนขยายผลในคดีอาญา หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ต้องขยายระยะเวลาการควบคุมตัว ให้ผู้จับกุมหรือควบคุมตัวต้องร้องขอต่อศาลเพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อการสอบสวนหรือดำเนินการอื่น

๔.๓.๒ หากหรือกับผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ เพื่อแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ วรรคสาม เป็น “ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี ให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับ ...”

๔.๓.๓ หากหรือกับผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง เป็น “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันทีภายในเวลายี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับ” และให้ตัดข้อความต่อไปนี้ออก “แต่มีให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดเวลายี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย”

๕. ข้อเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาข้อ ๔.๓ โดยมีรายละเอียดตามข้อเสนอแนะ ที่ ๓/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖ ดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๑๙๒๕ (ภาณุพงศ์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๒๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ panupong.ksb@gmail.com